

Na osnovu člana 16. i 61. stav 1. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH, broj 32/02 i 102/09), člana 10. stav. (2) člana 14. stav (1). i stav (3) tačka d) Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 39/09), direktor Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine, usvoje je:

PRAVILNIK

o

uslovima i načinu sticanja i izdavanja dozvola, ovlaštenja i autorizacija zrakoplovnom osoblju - pilotima aviona i pilotima helikoptera koji posjeduju vojno letačko iskustvo

DIO PRVI - OSNOVNE ODREDBE

Član 1. (Primjenjivost)

Ovim Pravilnikom propisuje se vrsta dozvole koju može steći pilot aviona ili pilot helikoptera koji posjeduje vojno letačko iskustvo, ovlaštenje i autorizaciju koja se može upisati u dozvolu, uslovi i način sticanja, izdavanja dozvole, ovlaštenja i autorizacije pilota aviona ili pilota helikoptera, koji posjeduje vojno letačko iskustvo, uslovi za stručno osposobljavanje i provjeru stručne osposobljenosti, u skladu sa članom JAR-FCL 1.020 i JAR-FCL 2.020 Zajedničkih zrakoplovnih zahtjeva.

DIO DRUGI - ZAJEDNIČKE ODREDBE

Član 2. (Vojno letačko iskustvo koje se može priznati)

- (1) Vojno letačko iskustvo će se priznati licu, koji je završilo obuku za pilota aviona ili pilota helikoptera u Zrakoplovnoj vojnoj akademiji bivše SFRJ, Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, Armiji Republike Bosne i Hercegovine, Vojski Republike Srpske i Hrvatskom vijeću obrane.
- (2) Direkcija za civilno zrakoplovstvo može priznati vojno letačko iskustvo i licu koje je obuku završilo u oružanim snagama druge države.
- (3) Vojno letačko iskustvo iz stava (1) i (2) ovog člana, priznaće se državljanima Bosne i Hercegovine.
- (4) Vojno letačko iskustvo iz stava (1) i (2) ovog člana može se priznati i stranom državljaninu, pod uslovom reciprociteta i drugim uslovima koje Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine propiše posebnim aktom.

Član 3.
(Podnošenje zahtjeva)

(1) Zahtjev za priznavanje vojnog letačkog iskustva podnosi se Direkciji za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine na propisanom obrascu, popunjenom i ovjerenom od strane ovlaštenog lica u institucijama iz člana 1. ovog Pravilnika, u kojoj podnosilac zahtjeva obavlja ili je obavljao vojnu službu.

(2) Zahtjev za sticanje dozvole ili ovlaštenja u skladu sa ovim Pravilnikom, podnosi se putem centara za obuku pilota aviona i/ili pilota helikoptera (RF, FTO ili TRTO).

Član 4.
(Provjera osposobljenosti)

(1) Centar za obuku, ovlašten od strane Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine, izvršice procjenu teorijske i praktične osposobljenosti kandidata za sticanje određene vrste dozvole i ovlaštenja, koja se stiče na osnovu vojnog letačkog iskustva.

(2) Procjena teorijske i praktične osposobljenosti kandidata za sticanje određene vrste dozvole i ovlaštenja iz stava (1) ovog člana izvršice se u skladu sa programom osposobljavanja odobrenog od strane Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine.

Član 5.
(Dodatna obuka)

(1) Ukoliko Centar za obuku iz prethodnog člana ovog Pravilnika utvrdi da je potrebno provesti dodatnu praktičnu i/ili teorijsku obuku kandidata, Centar za obuku je dužan utvrditi potreban dodatni nivo obuke u skladu sa odobrenim programom osposobljavanja koju kandidat mora završiti prije pristupanja ispitu za sticanje dozvole i/ili ovlaštenja.

(2) Dodatni nivo obuke utvrđen u skladu sa odredbama stava (1) ovog člana, mora biti posebno odobren od strane Direkcije za civilno zrakoplovstvo za svakog kandidata pojedinačno.

DIO TREĆI - USLOVI ZA STICANJE DOZVOLE PRIVATNOG PILOTA (PPL)

Član 6.
(Dozvola privatnog pilota aviona PPL(A))

Za sticanje dozvole privatnog pilota aviona PPL(A) u skladu sa ovim Pravilnikom kandidat treba da ispuni uslove propisane Zajedničkim zrakoplovnim zahtjevima JAR-FCL 1.105 , JAR-FCL 1.120, da položi teorijski dio ispita iz predmeta zrakoplovni propisi (The Air Low) i praktični dio ispita u skladu sa Zajedničkim zrakoplovnim zahtjevima JAR-FCL 1.135.

Član 7.
(Dozvola privatnog pilota helikoptera PPL(H))

Za sticanje dozvole privatnog pilota helikoptera PPL(H) kandidat treba da ispuni uslove propisane Zajedničkim zrakoplovnim zahtjevima JAR-FCL 2.105 , JAR-FCL 2.120, da položi teorijski dio ispita iz predmetazrakoplovni propisi (The Air Low) i praktični dio ispita u skladu sa Zajedničkim zrakoplovnim zahtjevima JAR-FCL 2.135.

DIO ČETVRTI - USLOVI ZA STICANJE DOZVOLE KOMERCIJALNOG PILOTA (CPL)

Član 8.
(Dozvola komercijalnog pilota aviona CPL(A))

(1) Za sticanje dozvole komercijalnog pilota aviona CPL(A) kandidat mora da ispuni uslove propisane Zajedničkim zrakoplovnim zahtjevima JAR-FCL 1.145, da ima najmanje 200 sati ukupnog naleta od čega treba ispuniti minimalne uslove u pogledu strukture naleta koji su propisani Zajedničkim zrakoplovnim zahtjevima JAR-FCL 1.155(c)(1)(2)(3)(4), i položi teorijski i praktični dio ispita u skladu sa Zajedničkim zrakoplovnim zahtjevima JAR-FCL 1.160(b) i JAR-FCL 1.170.

(2) Za sticanje dozvole komercijalnog pilota aviona CPL(A) kandidatu se od potrebnih 200 sati ukupnog naleta za sticanje dozvole, može priznati nalet na helikopteru najviše do 50 sati u ulozi vođe zrakoplova(PIC).

(3) Prije pristupanja ispitu kandidat mora u ovlaštenom centru za obuku (FTO) završiti dodatnu teorijsku obuku prema odobrenom programu iz predmeta:

- a) Zrakoplovni propisi (Air Low),
- b) Operativne procedure (Operational Procedures),
- c) VFR komunikacija (VFR Communications),
- d) Performanse i planiranje leta (Performance and Flight planning)
  - 1) Masa i centraža (Mass and Balance)
  - 2) Performanse (Performance)
  - 3) Planiranje i praćenje leta (Flight planning and Monitoring)

i po potrebi dodatnu obuku odobrenu od strane Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine, a na prijedlog Centra za obuku.

Član 9.
(Dozvola komercijalnog pilota helikoptera CPL(H))

(1) Za sticanje dozvole komercijalnog pilota helikoptera CPL(H) kandidat mora da ispuni uslove propisane Zajedničkim zrakoplovnim zahtjevima JAR-FCL 2.145, da ima najmanje 185 sati ukupnog naleta od čega treba ispuniti minimalne uslove u pogledu strukture naleta koji su propisani Zajedničkim zrakoplovnim zahtjevima JAR-FCL 2.155(c)(1)(2)(3)(4), položi teorijski i praktični ispit u skladu sa Zajedničkim zrakoplovnim zahtjevima JAR-FCL 2.160(b) i JAR-FCL 2.170.

(2) Za sticanje dozvole komercijalnog pilota helikoptera CPL(H) kandidatu se od potrebnih 185 sati ukupnog naleta za sticanje dozvole, može priznati nalet na avionu u iznosu od najviše 50 sati u ulozi PIC.

(3) Prije pristupanja ispitu kandidat mora u ovlaštenom centru za obuku (FTO) završiti dodatnu teorijsku obuku prema odobrenom programu iz predmeta :

- a) Zrakoplovni propisi (Air Low),
- b) Operativne procedure (Operational Procedures),
- c) VFR komunikacija (VFR Communications),
- d) Performanse i planiranje leta (Performance and Flight planning)
  - 1) Masa i centraža (Mass and Balance)
  - 2) Performanse (Performance)
  - 3) Planiranje i praćenje leta (Flight planning and Monitoring)

i po potrebi dodatnu obuku odobrenu od strane Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine, a na prijedlog Centra za obuku.

DIO PETI - USLOVI ZA STICANJE OVLAŠTENJA

Član 10.

(Ovlaštenje instruktora letenja na avionu – FI(A))

Za sticanje ovlaštenja instruktora letenja na avionu FI(A) kandidat mora da ima završen kurs nastavnika letenja u vojsci odnosno oružanim snagama iz člana 2. stav (1) i (2) ovog Pravilnika, da ispunjava uslove propisane Zajedničkim zrakoplovnim zahtjevima JAR-FCL 1.335 i da položi ispit u skladu sa Zajedničkim zrakoplovnim zahtjevima JAR-FCL 1.345

Član 11.

(Ovlaštenje instruktora letenja na helikopteru FI(H))

Za sticanje ovlaštenja instruktora letenja na helikopteru FI(H) kandidat mora da ima završen kurs nastavnika letenja u vojsci/oružanim snagama iz člana 2. stav (1) i (2) ovog Pravilnika, da ispunjava uslove propisane Zajedničkim zrakoplovnim zahtjevima JAR-FCL 2.320A i da položi ispit u skladu sa Zajedničkim zrakoplovnim zahtjevima JAR-FCL 2.320E.

Član 12.
(Ovlaštenje za akrobatsko letenje)

Za sticanje ovlaštenja za akrobatsko letenje kandidat mora da ima završenu obuku za akrobatsko letenje u oružanim snagama i da ispunjava uslove propisane Zajedničkim zrakoplovnim zahtjevima JAR-FCL 1.017 Autorizacije odnosno ovlaštenja za obavljanje posebnih poslova.

Član 13.
(Ovlaštenje za letenje na tipu)

(1) Za polaganje ispita za sticanje ovlaštenja za letenje na tipu aviona u skladu sa Zajedničkim zrakoplovnim zahtjevima JAR-FCL 1.220(c)(2)(ii) za pilote aviona, kandidatu će se priznati obuka stečena u vojsci/oružanim snagama iz člana 2. stav (1) i (2) ovog Pravilnika.

(2) Za polaganje ispita za sticanje ovlaštenja za letenje na tipu helikoptera u skladu sa Zajedničkim zrakoplovnim zahtjevima JAR-FCL 2.220(c)(2) za pilote helikoptera, kandidatu će se priznati obuka stečena u vojsci/oružanim snagama iz člana 2. stav (1) i (2) ovog Pravilnika.

DIO ŠESTI - PRELAZNE ODREDBE

Član 14.
(Ograničenja)

(1) Prava iz dozvola i ovlaštenja izdata u skladu sa ovim Pravilnikom biće ograničena na zrakoplove upisane u registar zrakoplova BiH, sve dok ne budu ispunjeni Zajednički zrakoplovni zahtjevi JAR-FCL 1.020 i Dodatka 1 JAR-FCL 1.005, odnosno Zajednički zrakoplovni zahtjevi JAR-FCL 2.020 i Dodatka 1 JAR-FCL 2.005.

(2) Za produženje i obnovu dozvola i ovlaštenja stečenih u skladu sa ovim Pravilnikom, odnosno za produženje i obnovu dozvola i ovlaštenja koji su stečeni u skladu sa Zajedničkim zrakoplovnim zahtjevima JAR-FCL1 i 2, kandidatima će se priznati samo nalet koji je ostvaren na zrakoplovima koji su upisani u Registar civilnih zrakoplova Bosne i Hercegovine ili bilo koje druge članice ICAO.

DIO SEDMI - ZAVRŠNE ODREDBE

Član 15.
(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj: 1-1-02-2-592-1/10
Banja Luka, 21.04.2010.

Generalni direktor
Ratkovica Đorđe, s.r.

ZAHTJEV ZA PRIZNAVANJE NALETA I OBUKE
STEČENE U VOJNOJ SLUŽBI
Application and Report Form for recognition of flight time and training
obtained in military service

Napomena: Popunite velikim slovima, a nepotrebno precrtajte
Remark: Fill the form in capital letters and cross unnecessary information

1. Podnosilac zahtjeva / Applicant			
Ime i prezime <i>Name and last name</i>			
Jedinstveni matični broj <i>Personal number</i>		Telefon <i>Phone No</i>	
Adresa <i>Address</i>		Potpis <i>Signature</i>	

1a. Podaci o posjedovanoj dozvoli i/ili ovlaštenju i/ili autorizaciji / <i>Holders licence and/or ratings and/or authorisations</i>			
Vrsta dozvole <i>Type of licence</i>			
Broj dozvole <i>Number of licence</i>		Važnost <i>Validity period</i>	
Ovlaštenje <i>Type of rating</i>		Važnost <i>Validity period</i>	
Autorizacija <i>Authorisations</i>		Važnost <i>Validity period</i>	

2. Podaci o vrsti obuke i naletu za koje se traži priznavanje <i>Information about type of training and for on which the request applies</i>		
Vrsta obuke <i>Type of training</i>		
Vrsta naleta	Broj letova	Časovi letanja

<i>Type of flight time</i>		<i>Number of flight</i>	<i>Flight hours</i>
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
UKUPNO / Total			

Mjesto i datum: _____
Place and date:

Ovlašteno lice iz Oružanih snaga
Military authorized person

MP.

(Potpis / signature)

3. Ispunjavanje uslova za priznavanje obuke-naleta* <i>Evidence of fulfillment of the requirements necessary for training/flight time recognition</i>			
Uslovi naleta <i>Flight time requirements</i>	Prihvata se ostvareni nalet <i>Flight time is accepted</i>		Potrebno ostvariti nalet <i>Additional flight time is required</i>
Uslovi obuke <i>Training requirements</i>	Prihvata se obuka <i>Training is accepted</i>		Obuka nije kompletna <i>Incomplete training</i>
Napomena / Remark:			
4. Pregled dopunskog naleta-praktične obuke* <i>Additional flight time/practical training</i>			
<i>Vrsta naleta</i> <i>Type of flight time</i>		<i>Broj letova</i> <i>Number of flight</i>	<i>Časovi letenja</i> <i>Flight hours</i>
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			

UKUPNO/Total			
Praktičnu obuku-nalet POTREBNO-NIJE POTREBNO ostvariti u ovlaštenom letačkom centru <i>It is NECESSARY/UNNECESSARY to carry out additional flight time/practical training in RF/ FTO/TRTO</i>			
5. Pregled dopunske teorijske obuke* <i>Additional theoretical training</i>			
Naziv predmeta <i>Subject</i>		Naziv predmeta <i>Subject</i>	
1.		6.	
2.		7.	
3.		8.	
4.		9.	
5.		10.	
6. Zaključak o ispunjenosti uslova za priznavanje naleta-obuke* <i>Conclusion on fulfillment of the requirements necessary for flight time/training recognition</i>			
<p>1. Imenovani ispunio uslove za prihvatanje naleta-obuke stečene u oružanim snagama i imenovani može prijaviti i ispit za sticanje dozvole-ovlaštenja na osnovu prihvaćene obuke. <i>On the basis of the accepted training, it is hereby confirmed that the applicant has fulfilled the requirements necessary for recognition of the flight time/training obtained in military service, and the applicant has a right to apply for taking adequate licence/rating exam.</i></p> <p>2. Imenovani nije ispunio uslove za prihvatanje naleta-obuke stečene u oružanim snagama. Potrebna je dodatna obuka-nalet. Po ispunjavanju dopunskih uslova obuka-nalet može se prijaviti ispit za sticanje dozvole-ovlaštenja. <i>The applicant has not fulfilled the requirements necessary for recognition of flight time/training obtained in military service. Additional training/flight time is required. Upon fulfillment of additional flight time/training requirements, the applicant has a right to apply for taking adequate licence/training exam.</i></p>			

*Popunjava ovlašteno lice BHDCA

Mjesto i datum: _____
Place and date:

Ovlašteno lice BHDCA
BHDCA authorized person

_____
(Potpis / signature)

Prilozi / Appendixes:

1. Dokumenti kojima se dokazuje ostvarenje naleta / *Evidence of flight time*
2. Dokumenti na osnovu kojih se ostvaruje uvid u sprovedenu obuku / *Evidence of obtained training*
3. Dokaz o plaćenju taksi / *Tax receipt*
4. _____